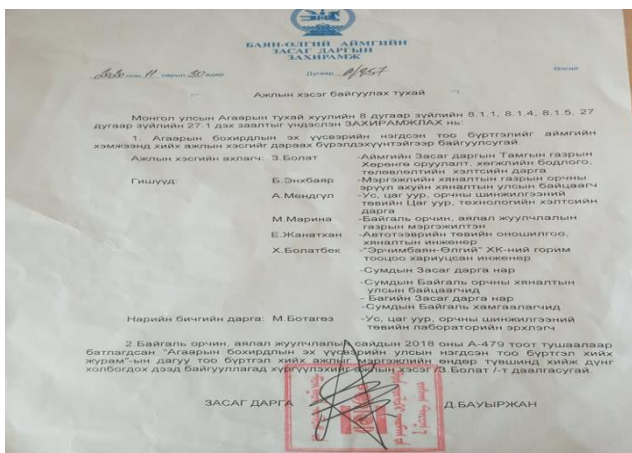
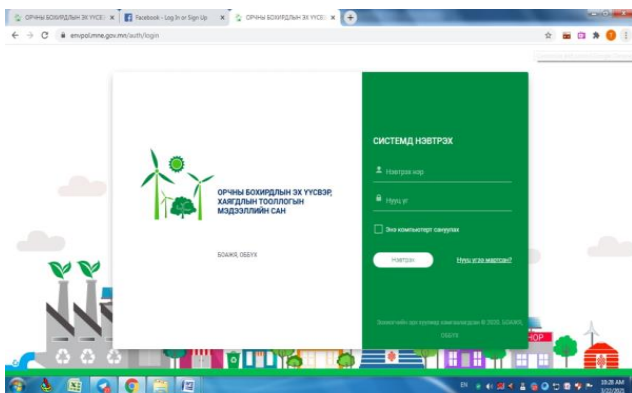

АГААР БОХИРДУУЛАГЧ ЭХ ҮҮСВЭРИЙН ТАЛААР

Монгол улсын “Агаарын тухай” хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.2, 27 дугаар зүйлийн 27.2 дахь заалт, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны А-479 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн нэгдсэн тоо бүртгэл явуулах журам”-ыг үндэслэн, Аймгийн засаг даргын “Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн нэгдсэн тоо бүртгэл явуулах тухай А/957 “Ажлын хэсэг томилох тухай” захирамж, аймгийн Засаг даргын тамгын газрын даргын 2020 оны “Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн тооллого зохион байгуулах тухай” албан тоотын дагуу сумдын Засаг даргын тамгын газар болон Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, Мэргэжлийн хяналтын газар, “Эрчимбаян-Өлгий” ХК-ний инженер, байцаагч нартай хамтран уг ажлыг зохион байгуулав.

Баян- Өлгий аймгийн агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн нэгдсэн тооллогыг сумдын Засаг даргын тамгын газар болон Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, Мэргэжлийн хяналтын газар, “Эрчимбаян-Өлгий” ХК-ний инженер, байцаагч нартай хамтран зохион байгуулан, тооллогын мэдээллийг нэгтгэн боловсруулан тайланг зохио газруудад тайлагнав.

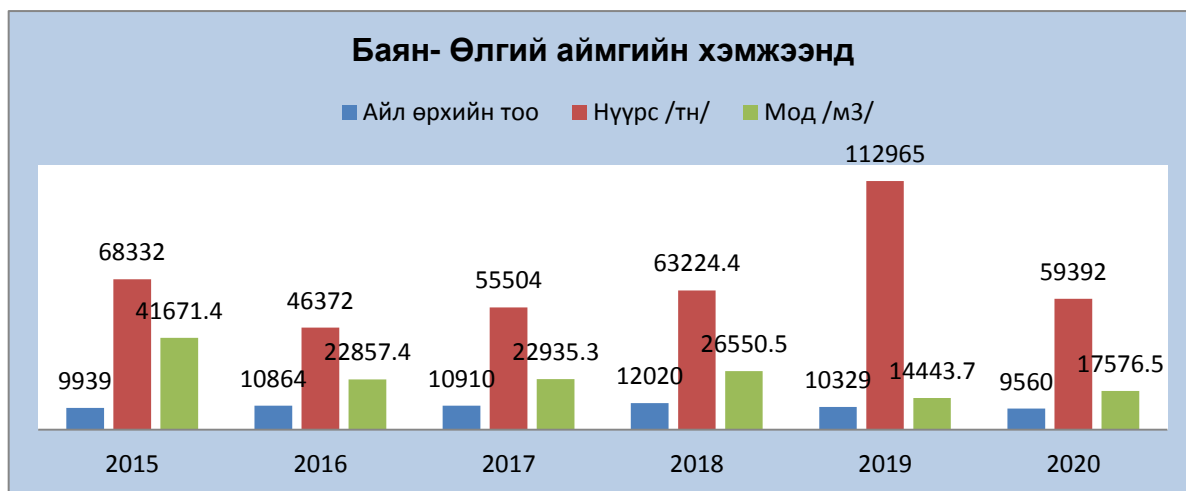
2020 онд “Орчны бохирдолыг тоолох” шинэ программ гарсантай холбоотой онлайн сургалтад манай аймгийн 12 сумын бүх байгаль хамгаалагч, байцаагч, багийн дарга нарыг хамааруулав.

Аймгийн 2020 оны нэгдсэн тоо, бүртгэлийн дүнгээр агаар бохирдуулагч суурин эх үүсвэр нийт **9626** бүртэгдсэн. Үүнд: Галлагаатай өрх, төвлөрсөн халаалтад холбогдоогүй 3-15кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух ашигладаг **9560** айл өрх, аж ахуй нэгж, 15-100кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух ашигладаг **40** аж ахуй нэгж, 100-4200 кВт-с дээш хүчин чадалтай зуух **26**, 4200-аас дээш хүчин чадалтай **3** зуух тоологдсон ба аймгийн хэмжээнд нийт **105170 тн нүүрс**, **17576,5 тн мод**, **5096.7 тн бусад түлш түлсэн** байна. Хөдөлгөөнт эх үүсвэр **12687** тоологдсон.

Хүснэгт 1. Ердийн галлагаатай зуухны тоо

№	Сумд	Айл өрхийн зуух				
		Гэр	Байшин	Түлшний хэмжээ		
				Нүүрс, тн	бусад	Мод
1	Өлгий	44	5661	39877	100	11375
2	Алтай		250	1418	1093	49
3	Алтанцөгц		181	1011	899	663
4	Бугат		138	855	196,7	395
5	Буянт		214	1202		613
6	Баяннуур		303	1734	495	556
7	Цэнгэл		532	3016	6	1481
8	Улаанхус		196	1199	22	560,5
9	Сагсай		205	1953	818	949
10	Булган		793	1483	6107	940
11	Ногооннуур		381	1909	385	403
12	Толбо		251	1855	8	94
13	Дэлүүн		411	1880	387	160
Аймгийн хэмжээнд			9516	59392	5096.5	17560.5

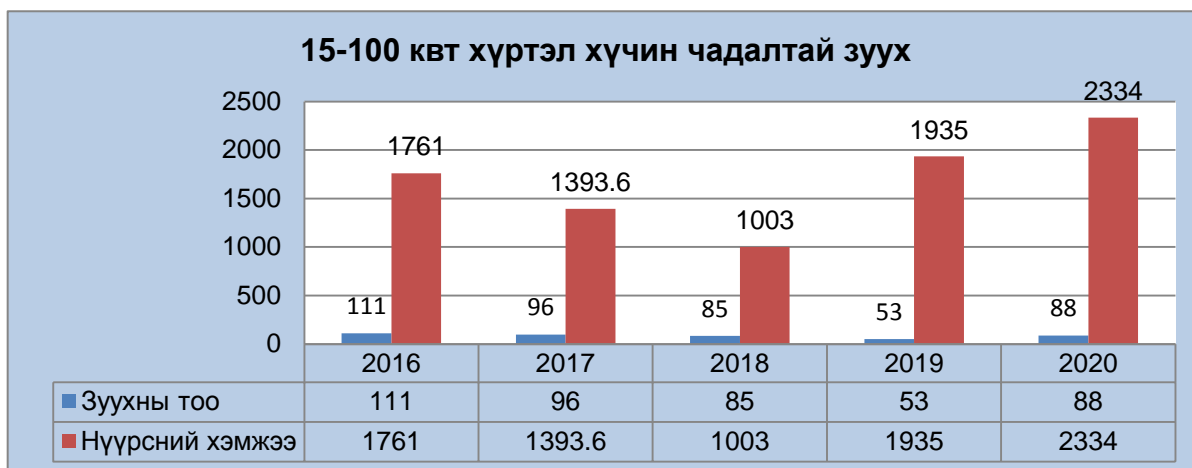
Зурмаг-1 /3-15 хүртэл хүчин чадалтай зуух сүүлийн 5 жилээр/

Энэ зурмагаас ажиглахад 2020 онд айл өрхийн түлшний хэмжээ болон тоон үзүүлэлт буурсан байна.

2.2 Усан халаалтын 15-100 кВт хүчин чадалтай зуухны тооллогын дүн

Аймгийн хэмжээнд 88 аж ахуй нэгж байгууллага 15-100кВт-ын хүчин чадалтай зуух ашиглаж нийт 1423 тн нүүрс зарцуулж дулаан үйлдвэрлэсэн байна..

2.3 100-4200 кВт-с дээш хүчин чадалтай зуухны тооллогын дүн

Аймгийн хэмжээнд 40 аж ахуй нэгж байгууллага 100-4200 кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух, 9 сум Төвлөрсөн халаалтын байгууламжтай нийт 15313 тн нүүрс зарцуулсан дулаан үйлдвэрлэсэн байна. Баян-Өлгий аймгийн 13 сумын Булган, Ногооннуураас бусад бүх сумдууд нэгдсэн халаалтанд холбогдсон учраас аж ахуйн нэгж байгууллагууд нь төвийн халаалтанд холбогдсон байна. Өмнөх жил 9 сум төвийн халаалттай байсан бол энэ жил 11 сум болж нэмэгдсэн байна.

Өмнөх оноос бага тоологдсон байна. Үүний гол шалтгаан нь зарим байгууллагууд нэгдсэн халаалтанд холбогдсон байна.

2.4 4200 квт –аас дээш хүчин чадалтай зуух

Аймгийн хэмжээнд 4200 квт -аас дээш хүчин чадалтай Баян-Өлгий аймгийн Дулаан станцын гурван зуух тоологдсон байна. 3 зуух нийттэй 30125тн нүүрс түлсэн байна. Өмнөх жилээс нүүрсний хэрэглээ 2.9%-иар өссөн байна.

Хөдөлгөөнт эх үүсвэрийн тоо бүртгэл

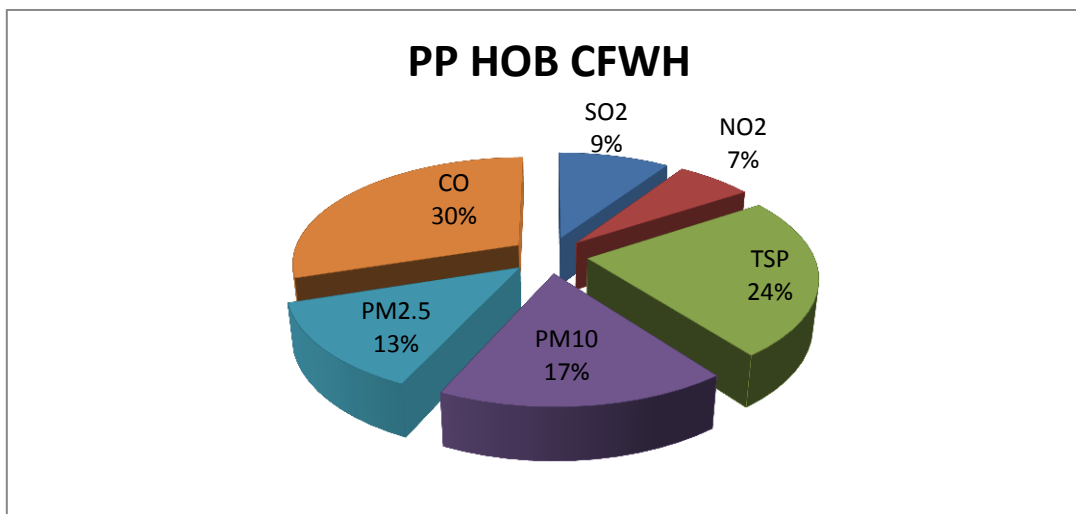
Аймгийн хэмжээнд 2019 онд 12102 тээврийн хэрэгсэл тоологдсон бол энэ жил нийт 12687 тээврийн хэрэгсэл тоологдсон байна. 585 тээврийн хэрэгсэл илүү тоологдсон байна.

2020 оны Өлгий сумын айл өрхийн агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн тооллогын мэдээгээр бохирдлын ялгарал тооцсон үр дүн:

	TSP	Pm10	Pm2,5	CO	NMVOС	NH3
Нийт түлш	723,1536	657,5843	654.0927	5040.841	96.0162	96.0162

2020 оны Өлгий сумын аж ахуйн байгууллагуудын агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн тооллогын мэдээгээр бохирдлын ялгарал тооцсон үр дүн:

	SO2	NO2	TSP	PM10	PM2.5	CO
PP	108.057	94.326	312.231	202.98	144.1755	319.0965
НОВ	42.04304	10.8953	88.05966	83.70154	74.85712	154.9696
CFWH	9.89246	3.82695	7.34116	6.32887	5.65401	37.60287
manufacturing	0	0	0	0	0	0
Нийт	159.9925	109.0483	407.6318	293.0104	224.6866	511.669

ТОВЧИЛСОН ҮГ

SO ₂	Хүхэрлэг хий
NO _x	Азотын ислүүд
PM10	Ширхэглэлийн голч нь 10 микрон буюу түүнээс бага хэмжээтэй тоосонцор
PM2.5	Ширхэглэлийн голч нь 2.5 микрон буюу түүнээс бага хэмжээтэй тоосонцор
CO	Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл

2020 онд тоологдсон Шатахуун түгээх станцуудын мэдээлэл

2020 онд нийт Аймгийн хэмжээнд 68 тоологдсон. Өлгий суманд 28 , бусад суманд 40 тоологдсон байна.

Агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн тооллогоор айл өрхийн зуухны тоо болон түлэх нүүрс, модны хэмжээ жил ирэх тусам нэмэгдэх хандлагатай байна.

Энэ жилийн судалгаагаар 11 сум төвлөрсөн халаалттай болж 15-100 болон 100-4200 дээш хүчин чадалтай зуухнуудын тоо багассан байна.

Хөдөлгөөнт эх үүсвэр 2020 оны 12 сарын 13-ны байдлаар 12687 тооллогдсон нь өмнөх оноос 585 ээр нэмэгдсэн байна.

Айл өрхийн зуухны тоологыг өмнөх жил зарим сумдууд 3-15 болон 15-100 хүртэл хүчин чадалтай гээд ялгаж гаргасан юм. Энэ жил программд оруулахад бүгдийг 3-15-д оруулсан болно. Томоохон уурын зуухнууд утаа шүүх шүүлтүүргүй, мөн яндангийн өндөр нь стандарт шаардлага хангаагүй нүүрсний дутуу шаталт их хэмжээгээр агаарт цацагдаж орчны бохирдлыг нэмэгдүүлж байна.

Том оврын уурын зуухнуудын нүүрс, үнсний сав ил задгай байлгаж байгаагийн улмаас салхины нөлөөгөөр их хэмжээний шороо, тоос хөөрч агаарыг бохирдуулж байна.